

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Opava 30.12.2011
čj. SRS 069370/2011

Oblastní odbor SRS

Jaselská 552/16

746 82, Opava

Zpráva č. 20 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 31.10.–31.12.2011

1. Počasí

Pro uvedené období byl typický extrémní nedostatek srážek. Už předcházející období bylo srážkově podprůměrné, ale v průběhu listopadu nebyly na řadě lokalit zaznamenány žádné srážky. Pokud se alespoň nějaký déšť ukázal, pak denní srážkové úhrny byly zcela zanedbatelné, většinou do 1 mm. To se projevilo výrazným poklesem hladin vodních nádrží, toků i podzemní vody, méně pak na stavu vegetace. Očekávané srážky přišly až v prosinci, ale pouze v podobě slabých přeháněk, od 21.12. sněhových i ve středních a nižších polohách. Vláhový deficit stále trvá. V první listopadové dekádě bylo ještě poměrně teplo, odpolední teploty šplhaly až na 18 °C. Následoval inverzní charakter počasí s chladnými rány i mírně pod bodem mrazu. Odpolední teploty v místech inverze byly jen o málo vyšší, ale na mnoha místech nejen ve středních a vyšších polohách, kde se inverzní oblačnost nevyskytovala, se teploty pohybovaly přibližně kolem 5 °C, výjimečně i k 10 °C. Koncem listopadu byla inverze rozrušena, ale ranní teploty kolem nuly a odpolední slabě nad nulou se udržely až do konce roku.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

V současné době polní práce téměř ustaly, příznivé počasí ještě zemědělci využívali zejména k orbě. V průběhu suchého a teplého podzimu došlo k silnému šíření hraboše polního (*Microtus arvalis*) v ozimých obilninách, řepkách a pícech na tradičních lokalitách zejména v okresech Olomouc a Prostějov.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (10–26 BBCH)

Na více lokalitách zejména Bruntálska a Olomoucka bylo zaznamenáno nerovnoměrné vzcházení ozimé pšenice.

Porosty ozimých pšenic dosud nejsou příliš vzrostlé, a tak příznaky napadení virózy jsou zatím zjišťovány pouze ojediněle. Laboratorně ověřený výskyt virové zakrslosti pšenice (WDV) byl zaznamenán zatím pouze na jedné lokalitě v okrese Jeseník (Javorník – Město). Výskyty jediného známého přenašeče této choroby kříška polního (*Psammotettix alienus*) v letošním podzimu byly až do začátku listopadu na mnoha lokalitách okresů Frýdek–Místek, Jeseník, Karviná, Prostějov a Šumperk střední až silné, některé porosty byly chemicky ošetřeny.

Ve většině okresů jsou zjišťovány první slabé výskyty tečkované listové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*) a hnědé rzivosti pšenice (*Puccinia persistens*)

subsp. triticina), lokální střední výskyty **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)** zaznamenali v okrese Jeseník (Bernartice, Javorník – Město, Javorník – Ves).

Střední až silné výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** jsou hlášeny z okresů Bruntál (Matějovice), Karviná (Starý Bohumín), Olomouc (Drahanovice, Cholina, Majetín, Moravská Huzová, Nedvězí u Olomouce, Střelice, Suchonice, Štarnov, Tršice, Újezd u Uničova) a Prostějov (Bedihošť, Čehovice, Hrubčice, Kostelec na Hané, Kralice na Hané, Kraličky, Křenůvky, Pěňčín, Vrbátky). Řada porostů byla ošetřena rodenticidy.

Pozorování hrabošů se provádí v porostech ozimů na počátku a na konci vegetace.

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10x.

Ošetření na podzim se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 200 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) tři dny před zahájením aplikace přípravku oprávněnému uživateli honitby, České inspekci životního prostředí a rostlinolékařské správě a projednat opatření k ochraně zvěře s oprávněným uživatelem honitby.

Lokálně (např. Javorník – Město v okrese Jeseník, Troubky v okrese Přerov) jsou ozimé pšenice až silně zapleveleny zejména **heřmánky (*Matricaria* sp.)**, **chundelkou metlicí (*Apera spica-venti*)**, **kokoškou pastuší tobolkou (*Capsella bursa-pastoris*)**, **merlíky (*Chenopodium* sp.)**, **penízkiem rolním (*Thlaspi arvense*)**, **rozrazilou (*Veronica* sp.)**, **svízelem přítulou (*Galium aparine*)**, **violkou rolní (*Viola arvensis*)**, ale i jinými druhy plevelů.

JEČMEN OZIMÝ (12–25 BBCH)

Některé porosty v různé intenzitě fyziologicky žloutnou, a to zejména na úvratích, uježděných částech pozemků a v terénních depresích.

Jinak je zdravotní stav porostů ozimých ječmenů zatím dobrý, z chorob jsou zjišťovány pouze první slabé výskyty **sítovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)**, **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)** a **hnědé rzivosti ječmene (*Puccinia hordei*)**.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 14–19 BBCH)

Porosty zaseté v příznivých vláhových podmínkách jsou vývojově i vzrůstově vyrovnané, místy i mírně přerostlé. Na řadě lokalit zejména v teplejší části oblasti jsou ale porosty nerovnoměrně vzešlé. Vzcházely postupně většinou při nedostatku vláhy a jsou v různém stupni nevyrovné až mezerovité.

Lokální střední výskyty **fomového černání stonků řepky (*Leptosphaeria maculans*)** byly zaznamenány v okresech Jeseník (Javorník – Ves, Tomíkovice) a Nový Jičín (Kunín). V okrese Jeseník byly zaznamenány lokálně střední (Javorník – Ves) až silné (Bílý Potok) výskyty **padlí brukvovitých na řepce (*Erysiphe cruciferarum*)**.

Silné výskyty **mšice zelné (*Brevicoryne brassicae*)** byly zjištěny v okresech Frýdek – Místek (Hodoňovice) a Karviná (Dolní Lutyně, Petrovice u Karviné), střední v okrese Jeseník (Bílý Potok).

Střední až silné výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** v porostech ozimé řepky zaznamenali v okresech Jeseník (Javorník – Ves), Olomouc (Bohuňovice, Lipňany, Náklo, Moravská Huzová, Senice na Hané, Stádlo, Střelice, Tršice, Velký Týnec), Prostějov (Bedihošť, Čehovice, Křenůvky, Prostějov, Určice, Výšovice, Žešov) a Přerov (Soběchleby). *Způsob pozorování a indikace ošetření viz pšenice ozimá.*

Lokálně se v celé oblasti zejména v řídkých porostech vyskytuje silné zaplevelení výdrolom obilnin.

OKOPANINY

ŘEPA (RF 00 BBCH)

Podle osazení brslenů zimními vajíčky platí pro lokalitu Penčice (okres Přerov) prognóza středního výskytu **mšice makové (*Aphis fabae*)**, pro lokality Dolní Lutyně, Nový Bohumín (okres Karviná), Litovel a Nedvězí (okres Olomouc) prognóza silného výskytu.

Pro osazení brslenů zimními vajíčky mšice makové se zjišťuje

a) celkový počet brslenů na lokalitě

b) z toho počet osazených slabě (do 5 vajíček kolem 1 pupenu)

c) z toho počet osazených silně (nad 5 vajíček kolem 1 pupenu a další vajíčka na kůře větviček)

Brsleny s méně než 5 vajíčky na 1 keř se považují za neosazené. Prognóza slabého výskytu platí pro lokality s méně než 40 % osazených brslenů, středního výskytu s 40–60 % osazených brslenů a při osazení více než 60 % brslenů lze očekávat silný výskyt.

Ošetření se signalizuje u semenaček při zjištění prvních larev mšice makové se základy křídel, u technické cukrovky při ukončení hlavního přeletu, tj. když 95 % okřídlených mšic opustilo brsleny.

PÍCNINY

Střední až silné výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** jsou hlášeny z okresů Bruntál (Zátor), Jeseník (Javorník – Město, Písečná, Uhelná), Olomouc (Hynkov), Přerov (Podhoří), Prostějov (Budětsko, Čelčice, Němčice nad Hanou, Ladín, Přemyslovice) a Šumperk (Bludov, Postřelmov).

Způsob pozorování a indikace ošetření viz pšenice ozimá.

V okrese Prostějov (Určice, Vrbátky) zjistili silné výskyty **křečka polního (*Cricetus cricetus*)**.

JETEL LUČNÍ

V okrese Jeseník (Javorník – Město) byl zaznamenán silný výskyt **padlí jetele (*Erisyphe trifolii*)**.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek